

Förordning (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser

SFS nr: 2020:1180

Departement/myndighet: Klimat- och näringslivsdepartementet

Utfärdad: 2020-12-03

Ändrad: t.o.m. SFS 2026:705

Ändringsregister: [SFSR \(Regeringskansliet\)](#) >

Källa: [Fulltext \(Regeringskansliet\)](#) >

Innehåll:

[1 kap. Förordningens innehåll och ordförklaringar](#)

[2 kap. Myndigheter](#)

[3 kap. Utsläpp från anläggningar](#)

[3 a kap. Utsläpp från bränsleverksamheter](#)

[4 kap. Utsläpp från flygverksamhet](#)

[4 a kap. Utsläpp från sjötransportverksamhet](#)

[5 kap. Tilldelning av utsläppsrätter](#)

[6 kap. Elektronisk hantering av handlingar](#)

[7 kap. Unionsregistret](#)

[8 kap. Utfärdande och återlämnande av utsläppsrätter](#)

[9 kap. Överlämnande av utsläppsrätter](#)

[9 a kap. Internationella samarbeten enligt artikel 6 i Parisavtalet](#)

[10 kap. Sanktioner](#)

[11 kap. Bemyndiganden](#)

[12 kap. Överklagande](#)

[Övergångsbestämmelser](#)

1 kap. Förordningens innehåll och ordförklaringar

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om tillämpningen av lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser. Förordningen innehåller även bestämmelser om internationella samarbeten enligt artikel 6 i Parisavtalet.

Förordningen kompletterar

- EU-förordningar som har antagits med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/959 (utsläppshandelsdirektivet),
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/757 av den 29 april 2015 om övervakning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter och om ändring av direktiv 2009/16/EG (EU:s MRV-förordning), och
- EU-förordningar som antagits med stöd av EU:s MRV-förordning.

Förordningen är meddelad med stöd av

- 7 § 1 lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 3 kap. 1-7 §§ och 3 a kap. 1-6 §§,
- 7 § 2 lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 3 kap. 9 a och 9 b §§,

- 11 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 4 kap. 3 §,
- 11 a § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 4 kap. 1 a och 11-17 §§,
- 12 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 3 kap. 8 och 10 §§, 3 a kap. 7-9 §§ och 4 kap. 6 §,
- 13 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 3 kap. 14 §, 3 a kap. 15 §, 4 kap. 1, 2 och 7-8 c §§ och 4 a kap. 1-4 §§,
- 15 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 5 kap. 3, 8-11 och 13-17 §§ och 11 kap. 1 § 2,
- 17 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 3 kap. 15 §, 3 a kap. 16 §, 4 a kap. 6-11 §§, 8 kap. 2-5 §§ och 9 kap. 2-6 §§,
- 21 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 7 kap. 2 och 3 §§,
- 22 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 7 kap. 4 och 10 §§,
- 25 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 3 kap. 13 §, 3 a kap. 12-14 §§, 4 kap. 4, 9 och 10 §§, 5 kap. 5-7 §§ och 11 kap. 1 § 1 och 3,
- 26 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 7 kap. 8 § och 11 kap. 4 och 5 §§,
- 41 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 10 kap. 1-9 §§,
- 42 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 10 kap. 10 och 11 §§,
- 42 a § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 10 kap. 18-22 §§,
- 43 § lagen om vissa utsläpp av växthusgaser i fråga om 10 kap. 14 och 15 §§,
- 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 11 kap. 2 §,
- 10 kap. 2 § regeringsformen i fråga om 11 kap. 3 §, och
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

Förordning (2025:1073).

2 § Bestämmelserna i denna förordning avser

- förordningens innehåll och ordförklaringar (1 kap.),
- myndigheter (2 kap.),
- utsläpp från anläggningar (3 kap.),
- utsläpp från bränsleverksamheter (3 a kap.),
- utsläpp från flygverksamhet (4 kap.),
- utsläpp från sjötransportverksamhet (4 a kap.),
- tilldelning av utsläppsätter (5 kap.),
- elektronisk hantering av handlingar (6 kap.),

- unionsregistret (7 kap.),
- utfärdande och återlämnande av utsläppsrätter (8 kap.),
- överlämnande av utsläppsrätter (9 kap.),
- internationella samarbeten enligt artikel 6 i Parisavtalet (9 a kap.),
- sanktioner (10 kap.),
- bemyndiganden (11 kap.), och
- överklagande (12 kap.). Förordning (2024:688).

Ordförklaringar

3 § I 4-13 §§ förklaras ord och uttryck som används i förordningen. I övrigt har ord och uttryck i förordningen samma betydelse som i lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser. Förordning (2024:688).

4 § I denna förordning avses med

tilldelningsförordningen: kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/331 av den 19 december 2018 om fastställande av unionstäckande övergångsbestämmelser för harmoniserad gratis tilldelning av utsläppsrätter enligt artikel 10a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG,

verifieringsförordningen: kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2067 av den 19 december 2018 om verifiering av uppgifter och ackreditering av kontrollörer i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG,

övervaknings- och rapporteringsförordningen: kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2066 av den 19 december 2018 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG och om ändring av kommissionens förordning (EU) nr 601/2012,

registerförordningen: kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/1122 av den 12 mars 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller unionsregistrets funktion, och

verksamhetsändringsförfordningen: kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1842 av den 31 oktober 2019 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller ytterligare åtgärder i samband med justeringar av gratis tilldelning av utsläppsrätter på grund av förändringar av verksamhetsnivå.

5 § I denna förordning avses med

tilldelningsperiod: någon av perioderna 2021-2025, 2026-2030 eller 2031-2035,

Corsia-förteckningen: den förteckning som Europeiska kommissionen har antagit enligt artikel 25a.3 i utsläppshandelsdirektivet, och

Corsia-period: någon av perioderna 2021-2023 eller 2024-2026.

Förordning (2023:729).

5 a § Med yttersta randområde avses i denna förordning ett område som avses i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Förordning (2023:729).

6 § Med EES-flygningar avses i denna förordning sådan flygverksamhet som anges i 4 § 1 lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser.

6 a § Med Corsia-flygningar avses i denna förordning flygverksamhet enligt 4 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser som utförs med flygplan vars maximala certifierade startmassa överstiger 5 700 kilogram, dock inte

1. flygningar som avgår från och ankommer till samma EES-stat,
2. flygningar mellan en medlemsstat och medlemsstatens yttersta randområden,
3. flygningar mellan en medlemsstats yttersta randområden,
4. flygningar inom ett yttersta randområde,
5. statsluftfart,
6. flygningar för militära ändamål,
7. humanitära flygningar,
8. sjuktransporter,
9. flygningar för brandbekämpning,
10. flygningar som föregår flygningar enligt 7-9, om samma luftfartyg används

för att genomföra flygningarna och de är nödvändiga för att genomföra flygningarna enligt 7-9, eller

11. flygningar som följer på flygningar enligt 7-9, om de görs för att förflytta luftfartyget inför annan verksamhet.

Förordning (2023:729).

7 § Med avfallsenergianläggning avses i denna förordning en stationär eller mobil anläggning vars huvudsakliga ändamål är att alstra energi eller tillverka material och där avfall

1. utnyttjas som normalt bränsle eller tillskottsbränsle, eller
2. värmebehandlas i syfte att bortskaffa det.

I ordet avfallsenergianläggning ingår även det område som hör till anläggningen med samtliga förbränningslinjer, utrymmen och system och all utrustning som hör samman med avfallets behandling.

7 a § Med kommunalt avfall och farligt avfall avses i denna förordning detsamma som i 15 kap. 5 § miljöbalken och i 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614).

Förordning (2026:705).

8 § Med befintlig anläggning avses i denna förordning en sådan anläggning som anges i artikel 2.1 i tilldelningsförordningen.

9 § Med ny deltagare avses i denna förordning en anläggning där det bedrivs någon sådan verksamhet som beskrivs i bilaga 1 och som omfattas av ett tillstånd till utsläpp av växthusgaser som har getts för första gången den

- 1 juli 2019-31 december 2025 för tilldelningsperioden 2021-2025, eller
- 1 juli 2024-31 december 2030 för tilldelningsperioden 2026-2030. Förordning

(2024:688).

10 § Med förbränning avses i denna förordning varje oxidation av ett bränsle, oavsett hur den värme, el eller mekaniska energi som produceras genom denna process används, och all annan verksamhet som är direkt förknippad med processen, även rening av rökgaser.

11 § Med godtagna flygbränslen avses i denna förordning

1. väte från förnybara energikällor samt avancerade biodrivmedel som avses i artikel 2.34 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 (förnybartdirektivet),
2. förnybara bränslen av icke-biologiskt ursprung som används för att uppfylla den skyldighet som avses i artikel 25 i förnybartdirektivet, eller
3. flygbränslen som inte härrör från fossila bränslen och som används för att uppfylla de krav på inblandning av hållbara bränslen i flygbränslen som följer av Europaparlamentets och rådet förordning (EU) 2023/2405 av den 18 oktober 2023 om säkerställande av lika villkor för hållbar lufttransport (ReFuelEU Aviation).

Första stycket 1 och 2 gäller endast bränslen för vilka emissionsfaktorn enligt övervaknings- och rapporteringsförordningen är noll. Förordning (2023:729).

12 § I denna förordning avses med

rederi: en verksamhetsutövare i fråga om en sjötransportverksamhet enligt lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser,

resa: en förflyttning av ett fartyg som påbörjas eller avslutas i en anlöpshamn, isklassfartyg: ett fartyg som har en isklass IA, IA Super eller en likvärdig isklass som fastställts på grundval av Helsingforskommissionens rekommendation 25/7,

kryssningsfartyg: ett passagerarfartyg som inte har lastdäck och som är konstruerat uteslutande för kommersiell transport av passagerare med nattlogi till sjöss, och

ro-ro-passagerarfartyg: ett fartyg som medför fler än tolv passagerare och har ro-ro-lastutrymmen eller lastutrymmen av särskild kategori enligt definitionen i regel II-2/3 i 1974 års internationella konvention om säkerhet för människoliv till sjöss (SÖ 1995:90). Förordning (2023:729).

13 § Med anlöpshamn avses i denna förordning den hamn där

1. ett fartyg lägger till för att lasta eller lossa gods,

2. passagerare kan gå ombord eller lämna fartyget, eller
3. ett offshorefartyg lägger till för att avlösa sin besättning.

Den hamn där fartyget gör uppehåll räknas inte som anlöpshamn om uppehåll görs

1. enbart för att tanka, fylla på varor, avlösa personal på ett annat fartyg än ett offshorefartyg, angöra en torrdocka eller reparera fartyget eller dess utrustning,
2. för att fartyget behöver assistans eller befinner sig i en nödsituation,
3. för omlastning mellan fartyg utanför hamnen,
4. endast för att ta skydd från dåligt väder eller för att detta krävs på grund av sök- och räddningsinsatser, eller
5. av containerfartyg i en sådan närliggande containeromlastningshamn som anges i den förteckning som Europeiska kommissionen har antagit enligt artikel 3ga.2 i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2023:729).

2 kap. Myndigheter

1 § Naturvårdsverket är

1. tillståndsmyndighet enligt 8 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser,
2. tillsynsmyndighet enligt 27 § samma lag,
3. behörig myndighet enligt utsläppshandelsdirektivet för övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp, verifiering av uppgifter, tilldelning av utsläppsrätter och annullering av reduktionsenheter, och
4. administrerande myndighet enligt EU:s MRV-förordning.

Naturvårdsverket ska underrätta Transportstyrelsen om beslut som gäller flygverksamhet eller sjötransportverksamhet.
Förordning (2023:729).

2 § Naturvårdsverket ska utreda och pröva frågor om tilldelning av utsläppsrätter enligt denna förordning och EU- förordningar som antagits med stöd av utsläppshandelsdirektivet.

3 § Naturvårdsverket ska

1. rapportera och verifiera enligt artikel 7 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/1603 av den 18 juli 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG vad gäller åtgärder som antagits av Internationella civila luftfartsorganisationen för övervakning, rapportering och verifiering av utsläpp för att genomföra en global marknadsbaserad åtgärd,
2. rapportera enligt artikel 21 i utsläppshandelsdirektivet,
3. informera Europeiska kommissionen enligt artikel 18.4 i tilldelningsförordningen,
4. informera kommissionen om de uppgifter som avses i artikel 14.6 i utsläppshandelsdirektivet, och
5. fullgöra de uppgifter som Sverige har i fråga om informationsutbyte och anmälan enligt artikel 20 i EU:s MRV-förordning och enligt artikel 16.11a i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2023:729).

4 § Statens energimyndighet är kontoföringsmyndighet enligt 19 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser.

5 § Riksgäldskontoret är auktionsförrättare enligt kommissionens förordning (EU) nr 1031/2010 av den 12 november 2010 om tidsschema, administration och andra aspekter av auktionering av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen.

6 § Transportstyrelsen är

1. ansvarig myndighet för de hamnstatskontroller som avses i artikel 19 i EU:s MRV-förordning,
2. behörig myndighet att besluta om avvisning och kvarhållande av fartyg enligt artikel 20.3 i EU:s MRV-förordning, och
3. behörig myndighet att besluta om att ett fartyg som inte för svensk flagg inte får anlöpa svenska hamnar enligt artikel 20.3 i EU:s MRV-förordning. Förordning (2023:729).

7 § Transportstyrelsen ska underrätta Kustbevakningen, Naturvårdsverket, Polismyndigheten, Sjöfartsverket, Tullverket och berörda hamnar om beslut om

avvisning och kvarhållande av fartyg och förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn enligt 10 kap. 18-21 §§ eller enligt artikel 20.3 i EU:s MRV- förordning. Förordning (2025:906).

3 kap. Utsläpp från anläggningar

Tillståndsplikt

1 § Det är förbjudet att vid en anläggning bedriva en sådan verksamhet som anges i bilaga 1 utan tillstånd.
Förordning (2024:688).

2 § Bestämmelserna i denna förordning omfattar inte utsläpp från

1. en anläggning eller del av anläggning som används endast för forskning eller utveckling eller endast för att prova nya produkter eller nya processer,
2. en anläggning, under perioden 2026-2030, där mer än 95 procent av anläggningens totala utsläpp av växthusgaser under perioden 2019-2023 härrör från förbränning av sådan biomassa som uppfyller kriterierna för att räknas med emissionsfaktor noll enligt övervaknings- och rapporteringsförordningen, eller
3. en anläggning, under perioden 2031-2035, där mer än 95 procent av anläggningens totala utsläpp av växthusgaser under perioden 2024-2028 härrör från förbränning av biomassa som uppfyller kriterierna för att räknas med emissionsfaktor noll enligt övervaknings- och rapporteringsförordningen.

Trots första stycket omfattar bestämmelserna i denna förordning bränsleverksamheter som tillgängliggör bränsleprodukter som förbränns i sådana anläggningar som avses i första stycket. Förordning (2024:688).

2 a § Har upphävts genom förordning (2024:305).

Vad ett tillstånd får omfatta

3 § Ett tillstånd till utsläpp av växthusgaser får omfatta en eller flera anläggningar som samma verksamhetsutövare har på samma plats. Ett tillstånd

får även omfatta en eller flera anläggningar som innehas av flera verksamhetsutövare på samma plats, om det finns särskilda skäl.

Om flera verksamhetsutövare har ett gemensamt tillstånd, svarar de solidariskt för att skyldigheterna enligt tillståndet fullgörs. Förordning (2023:729).

4 § Om flera verksamhetsutövare bedriver tillståndspliktig verksamhet på en anläggning får ett tillstånd avse en verksamhetsutövars del av anläggningen.

Ansökan om tillstånd

5 § En verksamhetsutövare som vill ansöka om tillstånd till utsläpp av växthusgaser ska göra detta hos Naturvårdsverket.

Ansökan ska innehålla

1. uppgifter om
 - a) vilken anläggning som den tillståndspliktiga verksamheten bedrivs på,
 - b) vilka andra verksamheter som bedrivs på anläggningen och den teknik som används,
 - c) vilka råvaror och insatsvaror som kommer att användas och sannolikt kommer att ge upphov till utsläpp av växthusgaser, och
 - d) anläggningens utsläppskällor av växthusgaser,
 2. anläggningsnummer enligt den miljörapport som lämnas enligt 26 kap. 20 § miljöbalken,
 3. en övervakningsplan,
 4. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som avses i 1-3,
 5. en beskrivning av de tillstånd enligt miljöbalken eller motsvarande äldre lagstiftning som verksamhetsutövaren har, och
 6. uppgift om vem som svarar för kontakten med myndigheterna.
- Förordning (2023:729).

Förutsättningar för tillstånd

6 § Tillstånd ska ges, om

1. den anläggning som verksamheten bedrivs på omfattas av de tillstånd som behövs enligt miljöbalken eller äldre miljölagstiftning, och

2. verksamhetsutövaren bedöms kunna övervaka och rapportera verksamhetens utsläpp av växthusgaser på ett tillförlitligt sätt.

Naturvårdsverket får besluta att verksamheten får påbörjas även om tillståndsbeslutet inte har fått laga kraft, om det finns skäl för det. Förordning (2024:688).

Obligatoriska tillståndsvillkor

7 § Ett tillstånd till utsläpp av växthusgaser ska förenas med villkor om att

1. verksamhetsutövaren ska övervaka och rapportera utsläppen i enlighet med en övervakningsplan, och
2. utsläppsrätter ska överlämnas i enlighet med 9 kap.

Förordning (2023:729).

Ändring av en anläggning

8 § Verksamhetsutövaren för en anläggning som omfattas av ett tillstånd till utsläpp av växthusgaser ska snarast möjligt till Naturvårdsverket anmäla om det planeras en ändring av anläggningen, om ändringen i mer än ringa omfattning kan påverka utsläppen av de växthusgaser som tillståndet avser. Förordning (2023:729).

9 § Naturvårdsverket ska pröva om en sådan ändring som avses i 8 § gör det nödvändigt att ge verksamheten ändrade eller nya villkor om övervakning och rapportering. Om sådana villkor behövs ska myndigheten ge ett nytt tillstånd.

Verksamheter som inte längre omfattas av tillståndsplikt

9 a § Naturvårdsverket får besluta att en verksamhetsutövare får behålla ett tillstånd till utsläpp av växthusgaser för en verksamhet som inte längre är tillståndspliktig enligt 1 § om

1. verksamheten varit tillståndspliktig på grund av att den sammanlagda tillförda effekten vid anläggningen överstigit 20 megawatt, och
2. skälet till att verksamheten inte längre är tillståndspliktig är att anläggningens produktionsprocesser har ändrats i syfte att minska utsläppen av växthusgaser från anläggningen.

Ett beslut om att en verksamhetsutövare får behålla tillståndet ska vara tidsbegränsat till antingen den innevarande tilldelningsperioden eller den innevarande och den efterföljande tilldelningsperioden. Förordning (2023:729).

9 b § En ansökan om att få behålla ett tillstånd enligt 9 a § ska lämnas till Naturvårdsverket i samband med en anmälan om ändring av anläggningen enligt 8 §. Ansökan ska innehålla uppgifter

1. som visar att skälet till att verksamheten inte längre är tillståndspliktig är att anläggningens produktionsprocesser har ändrats i syfte att minska utsläppen, och
2. om vilken tidsperiod ansökan avser. Förordning (2023:729).

Övertagen drift av en anläggning

10 § Om en ny verksamhetsutövare tar över hela eller delar av driften av en anläggning, ska den verksamhetsutövaren snarast möjligt anmäla detta till Naturvårdsverket.

11 § Naturvårdsverket ska ge ett nytt tillstånd om en ny verksamhetsutövare anmäls.

Information till Statens energimyndighet

12 § Naturvårdsverket ska informera Statens energimyndighet om beslut som gäller

1. ett nytt tillstånd,
2. ett återkallat tillstånd, eller
3. ett tillstånd till ny verksamhetsutövare.

Övervakning och rapportering

13 § Verksamhetsutövaren ska övervaka och rapportera utsläppen i enlighet med övervaknings- och rapporteringsförordningen.

Krav på utsläppsrätter

14 § Verksamhetsutövaren ska se till att utsläpp av de växthusgaser som omfattas av en beskrivning i bilaga 1 täcks av utsläppsrätter senast vid den

redovisningstidpunkt som anges i 9 kap. 5 §. Förordning (2024:688).

Undantag från skyldighet att överlämna utsläppsrätter

15 § För utsläpp av växthusgaser från verksamhet vid en anläggning som omfattas av beskrivning 1a i bilaga 1 gäller inte

1. skyldigheten i 14 § att se till att utsläpp av växthusgaser täcks av utsläppsrätter, och
2. bestämmelserna om överlämnande av utsläppsrätter i 17 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser och 7 § 2 detta kapitel. Förordning (2024:688).

3 a kap. Utsläpp från bränsleverksamheter

Tillståndsplikt

1 § En bränsleverksamhet som tillgängliggör bränsleprodukter för konsumtion, vilka förbränns inom de sektorer som anges i bilaga 2, får endast bedrivas efter det att Naturvårdsverket har gett tillstånd till utsläpp av växthusgaser, om inget annat följer av 2, 3 eller 3 a §. Förordning (2025:1073).

2 § Detta kapitel gäller inte bränsleverksamheter som

1. endast tillgängliggör sådana bränsleprodukter som
 - a) har en emissionsfaktor som är noll, eller
 - b) utgör farligt avfall eller kommunalt avfall, eller
 2. endast tillgängliggör bränsleprodukter i samband med
 - a) sådan distansförsäljning som avses i 4 c kap. lagen (1994:1776) om skatt på energi, eller
 - b) förfarandet för beskattade varor som avses i 4 d kap. samma lag.
- Förordning (2024:688).

3 § Detta kapitel gäller inte bränsleverksamheter som endast tillgängliggör sådana bränsleprodukter som förbränns i

1. en sådan verksamhet som avses i bilaga 1 till denna förordning, eller

2. en verksamhet i en annan EU-medlemsstat som omfattas av de bestämmelser som genomför bilaga I till utsläppshandelsdirektivet i den staten.

Trots första stycket tillämpas kapitlet på bränsleverksamheter som tillgängliggör bränsleprodukter som förbränns

1. i samband med transport av växthusgaser för geologisk lagring i en lagringsanläggning som har ett sådant godkännande som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006, eller

2. i anläggningar som har undantagits med stöd av artikel 27a i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2024:688).

3 a § Detta kapitel gäller inte den del av en bränsleverksamhet som tillgängliggör sådana bränsleprodukter som redan tidigare har tillgängliggjorts för konsumtion.

Förordning (2025:1073).

4 § En verksamhetsutövare som vill ansöka om tillstånd till utsläpp av växthusgaser ska göra detta hos Naturvårdsverket.

Ansökan ska innehålla

1. uppgifter om
 - a) verksamhetsutövaren,
 - b) vilka typer av bränsleprodukter som verksamhetsutövaren avser att tillgängliggöra och på vilket sätt, och
 - c) inom vilka sektorer enligt bilaga 2 som bränsleprodukterna ska användas för förbränning,
2. en övervakningsplan,
3. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som avses i 1 och 2, och
4. uppgifter om vem som svarar för kontakten med myndigheterna.

Naturvårdsverket får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet besluta att övervakningsplanen får lämnas in vid en annan tidpunkt än den som anges i

artikel 75b.2 i övervaknings- och rapporteringsförordningen.
Förordning (2024:688).

Förutsättningar för tillstånd

5 § Tillstånd ska ges om verksamhetsutövaren bedöms kunna på ett tillförlitligt sätt övervaka och rapportera verksamhetens utsläpp av växthusgaser.

Naturvårdsverket får besluta att verksamheten får påbörjas även om tillståndsbeslutet inte har fått laga kraft, om det finns skäl för det. Förordning (2024:688).

Obligatoriska tillståndsvillkor

6 § Ett tillstånd ska förenas med villkor om att

1. verksamhetsutövaren ska övervaka och rapportera utsläppen i enlighet med en övervakningsplan, och
2. utsläppsrätter ska överlämnas i enlighet med 9 kap.

Förordning (2024:688).

Ändring av en bränsleverksamhet

7 § Verksamhetsutövaren ska snarast möjligt till Naturvårdsverket anmäla om det planeras en ändring i fråga om bränsleverksamheten eller de bränsleprodukter som tillgängliggörs för konsumtion.

En anmälan krävs dock endast om ändringarna i mer än ringa omfattning kan påverka utsläppen av växthusgaser.

Förordning (2024:688).

8 § Naturvårdsverket ska pröva om en sådan ändring som avses i 7 § gör det nödvändigt att ge verksamheten ändrade eller nya villkor om övervakning och rapportering. Om sådana villkor behövs ska myndigheten ge ett nytt tillstånd.
Förordning (2024:688).

Övertagen drift av en bränsleverksamhet

9 § Om en ny verksamhetsutövare tar över driften av hela eller delar av en bränsleverksamhet, ska den verksamhetsutövaren snarast möjligt anmäla detta till Naturvårdsverket.
Förordning (2024:688).

10 § Naturvårdsverket ska utfärda ett nytt tillstånd om en ny verksamhetsutövare anmäls. Förordning (2024:688).

Information till Statens energimyndighet

11 § Naturvårdsverket ska informera Statens energimyndighet om beslut som gäller

1. ett nytt tillstånd,
2. ett återkallat tillstånd, eller
3. ett tillstånd till en ny verksamhetsutövare.

Förordning (2024:688).

Övervakning och rapportering

12 § Verksamhetsutövaren ska övervaka och rapportera utsläppen i enlighet med övervaknings- och rapporteringsförordningen.

Förordning (2024:688).

13 § I fråga om rapportering av utsläpp för 2024 får Naturvårdsverket tillåta att en verksamhetsutövare inte motiverar varför en viss övervakningsmetod inte är tekniskt genomförbar eller varför en viss övervakningsmetod skulle medföra orimliga kostnader enligt artikel 75c eller 75d i övervaknings- och rapporteringsförordningen. Förordning (2024:688).

14 § År 2028, 2029 och 2030 ska verksamhetsutövaren, i enlighet med den genomförandeakt som Europeiska kommissionen har antagit med stöd av artikel 30f.3 i utsläppshandelsdirektivet, rapportera sådana kostnader som har samband med skyldigheten att överlämna utsläppsrätter i en bränsleverksamhet och som har förts över på den som använder de bränsleprodukter som har tillgängliggjorts för konsumtion.

Rapporteringen ska göras senast den 30 april varje år och avse de genomsnittliga kostnaderna för föregående kalenderår.
Förordning (2024:688).

Krav på utsläppsrätter

15 § Verksamhetsutövaren ska se till att utsläpp av växthusgaser från verksamheten täcks av utsläppsrätter senast vid den redovisningstidpunkt som anges i 9 kap. 5 a §.
Förordning (2024:688).

Undantag från skyldighet att överlämna utsläppsrätter

16 § Verksamhetsutövaren ska inte överlämna utsläppsrätter för sådan verksamhet som avses i 2 § eller 3 § första stycket.
Förordning (2024:688).

4 kap. Utsläpp från flygverksamhet

Verksamhetsutövare som omfattas

1 § Bestämmelserna i denna förordning om flygverksamhet ska tillämpas på en verksamhetsutövare som

1. har en operativ licens för verksamheten, beviljad av Transportstyrelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen eller motsvarande äldre bestämmelser, eller
2. ska fullgöra sina skyldigheter i Sverige enligt den förteckning som Europeiska kommissionen har antagit enligt artikel 18a.3 i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2023:729).

1 a § Bestämmelserna i denna förordning om att annullera reduktionsenheter för utsläpp av koldioxid från Corsia- flygningar ska tillämpas på en verksamhetsutövare som

1. har ett drifttillstånd, beviljat av Transportstyrelsen enligt kommissionens

förordning (EU) nr 965/2012 av den 5 oktober 2012 om tekniska krav och administrativa förfaranden i samband med flygdrift enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 216/2008, eller

2. är registrerad i Sverige. Förordning (2023:729).

Krav på utsläppsrätter

2 § Verksamhetsutövaren ska se till att utsläpp av koldioxid från EES-flygningar täcks av utsläppsrätter senast vid den redovisningstidpunkt som anges i 9 kap.

5 §.

Förordning (2024:688).

Övervakning och rapportering

3 § Verksamhetsutövaren för en flygverksamhet som ger upphov till utsläpp av koldioxid ska ha en övervakningsplan för verksamheten. Förordning (2023:729).

4 § Verksamhetsutövaren ska övervaka och rapportera utsläppen från flygverksamheten i enlighet med övervaknings- och rapporteringsförordningen. Förordning (2023:729).

Verksamhetsutövaren ska från och med den 1 januari 2025 övervaka och rapportera icke-koldioxideffekter som uppstår från flygverksamheten i enlighet med den genomförandeakt som Europeiska kommissionen har antagit med stöd av artikel 14 i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2023:729).

5 § Har upphävts genom förordning (2023:729).

Ändring av en flygverksamhet

6 § Verksamhetsutövaren ska snarast möjligt till Naturvårdsverket anmäla om

1. det planeras en sammanslagning med en annan verksamhet, eller
2. verksamheten ska delas upp eller upphöra.

Förordning (2023:729).

Undantag för vissa EES-flygningar

7 § I fråga om utsläpp av koldioxid från EES-flygningar ska denna förordning inte tillämpas på

1. flygningar som uteslutande utförs vid officiella uppdrag för transport av någon som i en stat utanför EES är regerande monark, hans eller hennes närmaste familj, statsöverhuvud, regeringschef eller statsråd, om detta styrks genom uppgifter i färdplanen,
2. flygningar för militära ändamål som genomförs med militära luftfartyg,
3. flygningar för tull- eller polisändamål,
4. flygningar i samband med eftersökning och räddning, flygningar för brandbekämpning, humanitära flygningar och ambulansflygningar med tillstånd av relevant behörig myndighet,
5. flygningar som uteslutande genomförs enligt visuelflygregler enligt bilaga 2 till Chicagokonventionen av den 7 december 1944 angående internationell civil luftfart (SÖ 1946:2),
6. skolflygningar som uteslutande genomförs för att klassificera och certifiera flygbesättning, om detta styrks genom uppgifter i färdplanen och flygningen inte används för passagerar- eller fraktbefordran, positionering eller överföringsflygning,
7. flygningar som utan mellanlandningar påbörjas och avslutas vid samma flygplats,
8. flygningar som uteslutande genomförs för vetenskapliga ändamål eller i syfte att kontrollera, testa eller certifiera luftfartyg eller luftburen eller markbaserad utrustning,
9. flygningar med luftfartyg vars maximala certifierade startmassa understiger 5 700 kilogram,
10. flygningar som genomförs inom ramen för allmän trafikplikt i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen, på en flyglinje
 - a) som omfattar de yttersta randområdena, eller
 - b) där den erbjudna kapaciteten inte överstiger 50 000 platser per år,
11. flygningar som genomförs av en verksamhetsutövare som ägnar sig åt kommersiella lufttransporter och
 - a) som under tre fyramånadersperioder i följd genomför mindre än 243 flygningar per period, eller

b) vars utsläpp av koldioxid för flygningarna understiger 10 000 ton per år, eller

12. flygningar som under åren 2021-2030 genomförs av en verksamhetsutövare som inte ägnar sig åt kommersiella lufttransporter och vars utsläpp av koldioxid för flygningarna understiger 1 000 ton per år.

Första stycket 11 gäller inte flygningar som uteslutande utförs vid officiella uppdrag för transport av någon som i en EES-stat är regerande monark, hans eller hennes närmaste familj, statsöverhuvud, regeringschef eller statsråd. Förordning (2023:729).

8 § I fråga om utsläpp från EES-flygningar under åren 2024-2026 ska 2-5 §§ inte tillämpas på flygningar till eller från flygplatser utanför EES, förutom Förenade kungariket eller Schweiz. Förordning (2023:729).

8 a § I fråga om utsläpp från EES-flygningar under åren 2024-2030 ska 2-5 §§ inte tillämpas på flygningar mellan en flygplats i en medlemsstats yttersta randområde och en

1. annan flygplats i samma yttersta randområde,
2. flygplats i samma medlemsstat, eller
3. flygplats i ett annat yttersta randområde som tillhör samma medlemsstat.

Förordning (2023:729).

8 b § I fråga om utsläpp från EES-flygningar under åren 2024-2026 ska 2 § inte tillämpas på flygningar

1. till eller från stater som listats i Corsia-förteckningen, eller
 2. mellan EES-stater och stater som inte listats i Corsia-förteckningen,
- förutom Förenade kungariket eller Schweiz.

Förordning (2023:729).

8 c § I fråga om utsläpp från EES-flygningar ska 2 § inte tillämpas på flygningar till och från

1. de minst utvecklade länderna enligt den klassificering som används av Förenta nationerna, eller
2. små östater under utveckling enligt den klassificering som används av Förenta nationerna.

Dock ska 2 § tillämpas i fråga om stater

1. som listats i Corsia-förteckningen, eller
2. vars BNP per capita är lika med eller överstiger unionsgenomsnittet.

Förordning (2023:729).

Verifiering av vissa växthusgasutsläpp

9 § För verksamhetsutövare som genomför EES-flygningar vars totala utsläpp av koldioxid understiger 25 000 ton per år, ska utsläppen anses som verifierade enligt övervaknings- och rapporteringsförordningen, om utsläppen har fastställts med hjälp av det verktyg för små utsläppskällor som

1. har godkänts enligt kommissionens förordning (EU) nr 606/2010 av den 9 juli 2010 om godkännande av ett förenklat verktyg som utvecklats av Europeiska organisationen för säkrare flygtrafiktjänst (Eurocontrol) för att beräkna bränsleförbrukningen för vissa luftfartygsoperatörer med små utsläpp, i den ursprungliga lydelsen, och

2. Eurocontrol har försett med data från sitt stödinstrument för utsläppshandelssystemet.

10 § I fråga om andra flygningar än sådana som avses i 8 § vars totala utsläpp av koldioxid understiger 3 000 ton per år, ska utsläppen anses som verifierade enligt övervaknings- och rapporteringsförordningen, om de har fastställts enligt 9 §.

Annullering av reduktionsenheter

11 § En verksamhetsutövare som avses i 1 a § ska annullera reduktionsenheter för utsläpp av koldioxid för Corsia- flygningar om verksamhetsutövarens utsläpp från Corsia- flygningar överstiger 10 000 ton koldioxid per år och flygningarna sker

1. till, från eller mellan stater som omfattas av Corsia- förteckningen, eller
2. mellan Förenade kungariket eller Schweiz och stater som omfattas av Corsia-förteckningen. Förordning (2023:729).

12 § Naturvårdsverket ska

1. senast den 30 november varje år besluta om hur många reduktionsenheter varje verksamhetsutövare ska annullera med avseende på deras utsläpp från

Corsia-flygningar under det föregående kalenderåret, och

2. senast den 30 november året efter varje Corsia-periods slut besluta om hur många reduktionsenheter varje verksamhetsutövare ska annullera totalt med avseende på deras utsläpp från Corsia-flygningar under hela den perioden. Förordning (2023:729). Förordning (2023:729).

13 § Verksamhetsutövaren ska annullera det antal reduktionsenheter som Naturvårdsverket beslutat enligt 12 § 2 senast den 31 januari två år efter varje Corsia-periods slut.

Förordning (2023:729).

Kriterier för reduktionsenheter

14 § De reduktionsenheter som får användas med avseende på skyldigheter enligt 13 § är sådana som

1. auktoriserats av parter som deltar i den mekanism som inrättats enligt artikel 6.4 i Parisavtalet,

2. auktoriserats av parter som deltar i sådana program för utfärdande av reduktionsenheter som har ansetts godtagbara av Internationella civila luftfartsorganisationens råd,

3. auktoriserats av parterna till sådana avtal som avses i artikel 11a.5 i utsläppshandelsdirektivet, eller

4. utfärdats för sådana projekt på unionsnivå som avses i artikel 24a i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2023:729).

15 § Reduktionsenheter som avses i 14 § 1-3 får användas om

1. arrangemang för godkännande från de deltagande parterna har inrättats,

2. rapportering anpassas i rätt tid i fråga om antropogena utsläpp från källor och upptag i sänkor som omfattas av de deltagande parternas nationellt fastställda bidrag,

3. användningen inte innebär att samma utsläppsminskning tillgodoräknas av en eller flera aktörer flera gånger eller att de globala nettoutsläppen ökar, och

4. kraven i den genomförandeakt som Europeiska kommissionen har antagit med stöd av artikel 11a.3 i utsläppshandelsdirektivet är uppfyllda. Förordning (2023:729).

16 § För användning av reduktionsenheter som avses i 14 § 1 och 2 krävs, utöver det som anges i 15 § att de härrör från en stat som

1. är part i Parisavtalet vid tidpunkten för annullering enligt 13 §, och
2. omfattas av Corsia-förteckningen.

En reduktionsenhet får användas även om den inte härrör från en stat som omfattas av Corsia-förteckningen om

1. reduktionsenheten annulleras med avseende på utsläpp som skett före 2027, eller
2. reduktionsenheten härrör från de minst utvecklade länderna eller små östater under utveckling enligt den klassificering som används av Förenta nationerna, med undantag för stater vars BNP per capita är lika med eller överstiger unionsgenomsnittet. Förordning (2023:729).

17 § Reduktionsenheter ska anses uppfylla kriterierna i 14 § 2 och 15 och 16 §§ om de finns i den förteckning som Europeiska kommissionen har antagit enligt artikel 11.8a i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2023:729).

Begäran om undantag från offentliggörande av uppgifter

18 § En verksamhetsutövare får begära att de uppgifter den lämnat till Naturvårdsverket och som ska offentliggöras av Europeiska kommissionen enligt artikel 14.6 i utsläppshandelsdirektivet ska offentliggöras endast på en aggregerad nivå.

En sådan begäran ska lämnas till Naturvårdsverket.
Förordning (2023:729).

19 § Naturvårdsverket ska pröva en begäran enligt 18 § och får besluta att lämna begäran till Europeiska kommissionen om

1. ett offentliggörande kan skada verksamhetsutövarens kommersiella intressen, och
2. verksamhetsutövaren bedriver flygverksamhet endast mellan ett mycket begränsat antal
 - a) par av flygplatser,
 - b) par av stater som omfattas av Corsia-förteckningen eller utgörs av

Förenade kungariket eller Schweiz, eller

c) par av stater som inte avses i b. Förordning (2023:729).

4 a kap. Utsläpp från sjötransportverksamhet

Verksamhetsutövare som omfattas

1 § Bestämmelserna i denna förordning om sjötransportverksamhet ska, förutom 10 kap. 16-23 §§, tillämpas endast på verksamhetsutövare som

1. är registrerade i Sverige,
2. enligt den förteckning som Europeiska kommissionen har antagit enligt artikel 3gf.2 i utsläppshandelsdirektivet ska fullgöra sina skyldigheter i Sverige,
3. inte omfattas av 1 eller 2, men under de fyra föregående övervakningsåren har genomfört sådana resor som avses i 3 § och inom EES då haft övervägande delen av sina anlöp till hamnar i Sverige, eller
4. inte omfattas av 1 eller 2 men genomför sådana resor som avses i 3 § och den första resan inom EES sker från en anlöpshamn i Sverige eller, om resan sker från en stat utanför EES, till en anlöpshamn i Sverige.

Även om en verksamhetsutövare är registrerad i Sverige tillämpas inte detta kapitel om verksamhetsutövaren enligt den förteckning som kommissionen har antagit enligt artikel 3gf.2 i utsläppshandelsdirektivet ska fullgöra sina skyldigheter i en annan EES-stat. Förordning (2023:729).

Krav på utsläppsrätter

2 § Verksamhetsutövaren ska se till att de sammanlagda utsläppen av växthusgaser från sjötransportverksamheten senast vid den redovisningstidpunkt som avses i 9 kap. 5 § täcks av utsläppsrätter

1. motsvarande 40 procent av de sammanlagda utsläppen av växthusgaser för år 2024,
2. motsvarande 70 procent av de sammanlagda utsläppen av växthusgaser för år 2025, och
3. motsvarande 100 procent av de sammanlagda utsläppen av växthusgaser

för år 2026 och varje år därefter.

Förordning (2023:729).

3 § De sammanlagda utsläppen av växthusgaser enligt 2 § ska beräknas genom att summera

1. 50 procent av utsläppen från resor med fartyg som
 - a) avgår från en anlöpshamn inom en EES-stats jurisdiktion och ankommer till en anlöpshamn utanför en EES-stats jurisdiktion, och
 - b) avgår från en anlöpshamn utanför en EES-stats jurisdiktion och ankommer till en anlöpshamn inom en EES-stats jurisdiktion, och
2. 100 procent av utsläppen från
 - a) resor med fartyg som avgår från en anlöpshamn inom en EES- stats jurisdiktion och ankommer till en anlöpshamn inom en EES-stats jurisdiktion, och
 - b) utsläpp inom en sådan anlöpshamn som avses i a.

Förordning (2023:729).

4 § När det gäller utsläpp av växthusgaser från isklassfartyg under åren 2024-2030 får verksamhetsutövaren vid beräkningen av sammanlagda utsläpp enligt 3 § dra av fem procent av de utsläpp från isklassfartygen som ska ligga till grund för beräkningen. Förordning (2023:729).

Övervakning, rapportering och verifiering

5 § I EU:s MRV-förordning finns bestämmelser om att verksamhetsutövare för en sjötransportverksamhet ska övervaka, rapportera och verifiera utsläpp av växthusgaser.

Förordning (2023:729).

Undantag från skyldigheten att överlämna utsläppsrätter

6 § Kravet i 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser på att överlämna utsläppsrätter för en sjötransportverksamhet gäller endast för de utsläpp som ska täckas av utsläppsrätter enligt 2 §. Förordning (2023:729).

7 § Täckningskravet i 2 § och skyldigheten att överlämna utsläppsrätter i 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser ska inte tillämpas på

utsläpp av växthusgaser från sjötransportverksamhet som avses i artikel 2.1 a i EU:s MRV-förordning. Förordning (2023:729).

8 § Under åren 2024-2025 ska täckningskravet i 2 § och skyldigheten att överlämna utsläppsrätter i 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser inte tillämpas på utsläpp av metan och dikväveoxid från sjötransportverksamhet.
Förordning (2023:729).

9 § Under åren 2024-2026 ska täckningskravet i 2 § och skyldigheten att överlämna utsläppsrätter i 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser inte tillämpas på utsläpp av växthusgaser från sjötransportverksamhet som avses i artikel 2.1 b i EU:s MRV-förordning.
Förordning (2023:729).

10 § Under åren 2024-2030 ska täckningskravet i 2 § och skyldigheten att överlämna utsläppsrätter i 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser inte tillämpas på utsläpp av växthusgaser som avser

1. resor med passagerarfartyg eller ro-ro-passagerarfartyg som genomförs mellan två EES-stater inom ramen för ett gränsöverskridande avtal om allmän trafik eller gränsöverskridande allmänna trafikplikter, om resorna omfattas av en genomförandeakt som Europeiska kommissionen har antagit enligt artikel 12.3-c i utsläppshandelsdirektivet, eller

2. resor med ro-ro-passagerarfartyg och andra passagerarfartyg än kryssningsfartyg mellan en ö som har färre än 200 000 varaktigt bosatta invånare och inte har väg- eller järnvägsförbindelser med fastlandet och en hamn under samma EES-stats jurisdiktion, om resorna omfattas av en genomförandeakt som Europeiska kommissionen har antagit enligt artikel 12.3-d i utsläppshandelsdirektivet.

Undantaget gäller även utsläpp inom en hamn i samband med sådana resor.
Förordning (2023:729).

11 § Under åren 2024-2030 ska täckningskravet i 2 § och skyldigheten att överlämna utsläppsrätter i 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser inte tillämpas på utsläpp av växthusgaser från resor mellan en

anlöpshamn i ett yttersta randområde som tillhör en medlemsstat och

1. en annan anlöpshamn i samma yttersta randområde,
2. en anlöpshamn i samma medlemsstat, eller
3. en anlöpshamn i ett annat yttersta randområde som tillhör samma medlemsstat.

Undantaget gäller även utsläpp inom en hamn i samband med sådana resor.
Förordning (2023:729).

5 kap. Tilldelning av utsläppsrätter

Tilldelning till anläggningar

1 § Bestämmelser om gratis tilldelning av utsläppsrätter till anläggningar finns i tilldelningsförordningen.

2 § En verksamhetsutövare som vill ansöka om tilldelning av utsläppsrätter för en anläggning ska göra detta hos Naturvårdsverket.

3 § En anläggning får endast tilldelas utsläppsrätter gratis om verksamhetsutövaren har lämnat sådana uppgifter om anläggningen som anges i artikel 14.2 i tilldelningsförordningen.

3 a § En anläggning får inte tilldelas utsläppsrätter gratis om Europeiska kommissionen har beslutat att anläggningen inte ska införas i den förteckning som avses i artikel 14.1 i tilldelningsförordningen. Förordning (2021:247).

4 § Naturvårdsverket ska på begäran av Europeiska kommissionen göra uppgifterna i en ansökan om tilldelning tillgängliga för kommissionen.

5 § Verksamhetsutövaren ska lämna en sådan underrättelse om förändringar av verksamheten som avses i artikel 23.1 i tilldelningsförordningen till Naturvårdsverket.

Underrättelsen ska lämnas

1. senast den 15 januari kalenderåret efter att verksamheten upphörde i fråga

om förändringar som innebär att verksamheten vid en anläggning har upphört i den mening som avses i artikel 26.1 tilldelningsförordningen, och

2. i samband med inlämnande av rapporten om verksamhetsnivåer enligt artikel 3.3 i verksamhetsändringsförordningen i fråga om andra förändringar.

6 § Verksamhetsutövaren ska lämna en övervakningsmetodplan upprättad enligt artikel 8 i tilldelningsförordningen till Naturvårdsverket för godkännande innan utsläppsrätterna får tilldelas, om en sådan plan inte redan har godkänts.

En övervakningsmetodplan ska lämnas senast

1. den 28 februari 2024 och vart femte år därefter i fråga om befintliga anläggningar, och
2. tre månader innan en ansökan om tilldelning lämnas till Naturvårdsverket i fråga om nya deltagare.

7 § En verksamhetsutövare får, i stället för den tidpunkt som anges i artikel 9.3 i tilldelningsförordningen, anmäla ändringar av övervakningsmetodplaner senast den 31 december varje år till Naturvårdsverket, om ändringarna inte är betydande i den mening som avses i artikel 9.5 i samma förordning.

Krav på energieffektivisering och klimatneutralitetsplaner för full tilldelning

8 § Tilldelningen av gratis utsläppsrätter till en anläggning under tilldelningsperioden 2026-2030 eller senare perioder ska minskas med 20 procent om

1. anläggningen berörs av förslag på kostnadseffektiva åtgärder som framkommit i
 - a) en energikartläggning enligt 6 § lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag, eller
 - b) en sådan kartläggning som avses i 4 § 2 lagen om energikartläggning i stora företag, och
2. förslagen inte har genomförts.

Tilldelningen ska dock inte minskas om verksamhetsutövaren kan visa att

1. återbetalningstiden för de relevanta investeringar som krävs för att genomföra förslagen överstiger tre år,

2. kostnaderna för investeringarna är oproportionerliga, eller
3. den genomfört andra åtgärder som leder till minskade utsläpp av växthusgaser som motsvarar de minskningar som ett genomförande av förslagen hade inneburit.
Förordning (2023:729).

9 § Tilldelningen av gratis utsläppsrätter från och med tilldelningsperioden 2026-2030 till en anläggning vars utsläppsnivåer för växthusgaser överstiger den 80:e percentilen av utsläppsnivåerna för de relevanta produktriktmärkena i tilldelningsförordningen ska minskas med 20 procent, om

1. verksamhetsutövaren inte senast den 1 maj 2024 har upprättat en plan för klimatneutralitet för anläggningen, eller
2. uppnåendet av de mellanliggande målen och delmålen i planen för klimatneutralitet inte verifierats med avseende på mål och delmål som ska uppnås före den föregående tilldelningsperiodens slut. Förordning (2023:729).

10 § En sådan plan för klimatneutralitet som avses i 9 § ska innehålla

1. åtgärder och investeringar för att anläggningen ska uppnå klimatneutralitet senast 2050,
2. mellanliggande mål och delmål för att senast den 31 december 2025, och därefter senast den 31 december vart femte år, mäta de framsteg som gjorts för att uppnå klimatneutralitet senast 2050, och
3. en uppskattning av effekterna på utsläppen av växthusgaser för var och en av de åtgärder och investeringar som planeras enligt 1.

Åtgärder och investeringar får inte utgöras av utsläppskrediter.

Planen för klimatneutralitet ska upprättas i enlighet med den genomförandeakt som Europeiska kommissionen har antagit med stöd av artikel 10b.4 i utsläppshandelsdirektivet.
Förordning (2023:729).

11 § Om tilldelningen av utsläppsrätter till en anläggning ska minskas enligt både 8 och 9 §§ ska endast en av bestämmelserna tillämpas. Förordning (2023:729).

Förteckning över anläggningar

12 § Naturvårdsverket ska

1. vart femte år lämna en sådan förteckning som avses i artikel 14.1 i tilldelningsförordningen över anläggningar som omfattas av denna förordning till Europeiska kommissionen, och

2. underrätta Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 14.7 i tilldelningsförordningen, när den slutliga mängden utsläppsrätter som tilldelas gratis har fastställts.

Förordning (2023:729).

Tilldelning av utsläppsrätter till flygverksamhet under åren 2024-2025

13 § Naturvårdsverket ska tilldela verksamhetsutövare för flygverksamhet utsläppsrätter gratis under åren 2024 och 2025 i förhållande till deras andel av utsläpp för EES-flygningar som rapporterats för år 2023 från all flygverksamhet som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem, med beaktande av det antal utsläppsrätter som är tillgängliga att dela ut gratis enligt artikel 3d.1 i utsläppshandelsdirektivet.

Förordning (2023:729).

Tilldelning av utsläppsrätter till flygverksamhet för användning av godtagna flygbränslen

14 § För verksamhetsåren 2024-2030 får verksamhetsutövare som bedriver kommersiella lufttransporter varje år till Naturvårdsverket ansöka om tilldelning av utsläppsrätter avseende de mängder godtagna flygbränslen som använts för sådana flygningar under föregående kalenderår som omfattas av täckningskravet i 4 kap. 2 §. Förordning (2023:729).

15 § Verksamhetsutövare får tilldelas utsläppsrätter gratis för de mängder godtagna flygbränslen som, med beaktande av det antal utsläppsrätter som är tillgängliga att tilldela gratis enligt artikel 3c.6 i utsläppshandelsdirektivet, motsvarar

1. högst 70 procent av prisskillnaden mellan användningen av fossilt flygfotogen och ett godtaget flygbränsle enligt 1 kap. 11 § 1,

2. högst 95 procent av prisskillnaden mellan användningen av fossilt

flygfotogen och ett godtaget flygbränsle enligt 1 kap. 11 § 2,

3. högst 100 procent av prisskillnaden mellan användningen av fossilt flygfotogen och ett godtaget flygbränsle enligt 1 kap. 11 § 3 på flygplatser som

a) är belägna på öar som är mindre än 10 000 kvadratkilometer och som saknar väg- eller järnvägsförbindelser med fastlandet,

b) inte är tillräckligt stora för att definieras som unionsflygplatser enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2405 av den 18 oktober 2023 om säkerställande av lika villkor för hållbar lufttransport (ReFuelEU Aviation), eller

c) är belägna i ett av de yttersta randområdena, eller

4. högst 50 procent av prisskillnaden mellan användningen av fossilt flygfotogen och ett godtaget flygbränsle enligt 1 kap. 11 § 3, i andra fall än de som avses i 1-3.

Med prisskillnad avses den genomsnittliga prisskillnad som fastställts av Europeiska kommissionen och som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning i enlighet med artikel 3c.6 i utsläppshandelsdirektivet.

Utsläppsrätter får inte tilldelas för flygningar i överljudsfart, även om godtagna flygbränslen har använts vid flygningen. Förordning (2023:729).

16 § En verksamhetsutövare som tilldelas gratis utsläppsrätter enligt 15 § ska i samband med att information lämnas om användningen av godtagna flygbränslen även informera om att verksamhetsutövaren har mottagit finansiering av Europeiska unionen.

Naturvårdsverket ska förena ett beslut enligt 15 § med närmare villkor om hur sådan information ska lämnas.

Förordning (2023:729).

6 kap. Elektronisk hantering av handlingar

Teknisk lösning som tillhandahålls av Europeiska kommissionen

1 § Europeiska kommissionen tillhandahåller en teknisk lösning för elektronisk hantering av handlingar som gäller utsläpp av växthusgaser.

Ansökan om tillstånd

2 § En ansökan om tillstånd enligt 3 kap. 5 § eller 3 a kap. 4 § ska lämnas till Naturvårdsverket elektroniskt genom den tekniska lösning som avses i 1 §.

Naturvårdsverket får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet besluta att en ansökan om tillstånd får lämnas på annat sätt. Förordning (2024:688).

3 § Handlingar som gäller övervakning, rapportering och verifiering av utsläpp ska lämnas elektroniskt till Naturvårdsverket genom den tekniska lösning som avses i 1 §.

Handlingarna är

1. utsläppsrapporter,
2. övervakningsplaner,
3. underrättelser om förslag till ändringar av övervakningsplaner enligt artikel 15 i övervaknings- och rapporteringsförordningen,
4. rapporter om förbättringar av övervakningsmetoden enligt artikel 69 eller 75q i övervaknings- och rapporteringsförordningen, och
5. verifieringsrapporter för utsläppsrapporter enligt artikel 27.1 eller 43r i verifieringsförordningen.

Naturvårdsverket får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet besluta att handlingar får lämnas på annat sätt. Förordning (2024:688).

Utfärdande av verifieringsrapporter

4 § Kontrollörer ska vid utfärdande av verifieringsrapporter för utsläppsrapporter till verksamhetsutövare enligt artikel 27.1 eller 43r i verifieringsförordningen använda den tekniska lösning som avses i 1 §.

Naturvårdsverket får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet besluta att verifieringsrapporter får utfärdas på annat sätt. Förordning (2024:688).

Utlämnande av uppgifter

5 § Sekretess hindrar inte att uppgifter i handlingar som avses i 2-4 §§ och 6 § 1-3 lämnas ut till Europeiska kommissionen genom den tekniska lösning som avses i 1 §.
Förordning (2023:729).

Handlingar som gäller tilldelning av utsläppsrätter

6 § Handlingar som gäller tilldelning av utsläppsrätter ska lämnas till Naturvårdsverket elektroniskt genom en teknisk lösning som myndigheten anvisar.

Handlingarna är

1. ansökningar om tilldelning enligt artiklarna 4 och 5 i tilldelningsförordningen,
2. rapporter om verksamhetsnivåer enligt artikel 3 i verksamhetsändringsförordningen och tillhörande verifieringsrapporter enligt artikel 27.1 i verifieringsförordningen,
3. övervakningsmetodplaner enligt artikel 8.4 i tilldelningsförordningen,
4. underrättelser om förändringar av övervakningsmetodplaner artikel 9.3 i tilldelningsförordningen,
5. underrättelser om förändringar som rör driften av en anläggning som påverkar anläggningens tilldelning enligt artikel 23.1 i tilldelningsförordningen, och
6. ansökningar om att avstå tilldelning enligt artikel 24.1 i tilldelningsförordningen.

Naturvårdsverket får, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet besluta att handlingar får lämnas på annat sätt än som avses i första stycket.

7 kap. Unionsregistret

Kontoföring och registrering i unionsregistret

1 § I registerförordningen finns bestämmelser om kontoföring.

2 § En ansökan om registrering eller om att öppna ett konto i unionsregistret ska vara undertecknad av sökanden eller dennes ombud. Vid ansökan om att öppna ett handelskonto ska

1. minst ett ombud vara folkbokförd eller ha säte i Sverige, och
2. sökanden i ansökan ange sitt registreringsnummer för mervärdesskatt i Sverige.

En ansökan får undertecknas och överföras elektroniskt.
Förordning (2025:1073).

3 § Statens energimyndighet ska förelägga sökanden att inom viss tid avhjälpa en brist i en ansökan som består i att ansökan inte är undertecknad av sökanden eller dennes ombud. Detsamma gäller om det i ansökan om att öppna ett handelskonto

1. inte finns minst ett ombud som är folkbokförd eller har sitt säte i Sverige, eller
2. sökanden inte har angett sitt registreringsnummer för mervärdesskatt i Sverige.

Om sökanden inte avhjälpur bristen ska ansökan avisas.
Förordning (2025:1073).

4 § Statens energimyndighet ska stänga av tillträdesrätten för behöriga ombud till ett specifikt konto i unionsregistret om myndigheten har underrättats om beslut om att någon som finns registrerad i unionsregistret har försatts i konkurs eller att en utsläppsrätt har utmätts, belagts med kvarstad eller betalningssäkrats.

5 § Statens energimyndighet ska administrera följande konton i unionsregistret:

1. Sveriges nationella depåkonton,
2. depåkonton för verksamhetsutövare,
3. depåkonton för luftfartygsoperatörer,
4. handelskonton,
5. mottagarkonton för auktionerade utsläppsrätter, och
6. depåkonton för sjöfartsoperatörer.

Statens energimyndighet ska lämna det stöd som behövs när de kontrollörer som avses i verifieringsförordningen, och som har registrerats enligt artikel 18 i registerförordningen, utför uppgifter i unionsregistret. Förordning (2023:729).

6 § Statens energimyndighet ska på begäran lämna ut en uppgift i unionsregistret till Naturvårdsverket.

7 § Statens energimyndighet ska senast den 31 januari varje år informera innehavaren av ett depåkonto eller handelskonto om innehållet på kontot per den 31 december det närmast föregående kalenderåret.

Informationen ska hållas tillgänglig elektroniskt där myndigheten håller annan information tillgänglig för kontohavaren.

8 § För sin verksamhet med kontoföring får Statens energimyndighet för handelskonton ta ut en ansökningsavgift och en årsavgift.

Ansökningsavgiften ska betalas i förskott av den som ansöker om kontot. Förskottsbetalning är en förutsättning för att ansökan ska prövas. Årsavgiften ska betalas i förskott för varje kalenderår av den som är kontohavare.

Om ett konto stängs återbetalas inte ansökningsavgiften eller årsavgiften. Förordning (2025:1073).

9 § Beslut av Statens energimyndighet om betalning av avgifter får verkställas enligt utsökningsbalken.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Dröjsmålsavgift ska betalas enligt lagen (1997:484) om dröjsmålsavgift.

Rättelse av uppgifter i unionsregistret

10 § En uppgift på ett konto i unionsregistret ska rättas av Statens energimyndighet, om uppgiften är uppenbart oriktig till följd av

1. skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende, eller
2. tekniskt fel.

Den vars rätt berörs ska ges tillfälle att yttra sig innan uppgiften rättas, om det inte är uppenbart obehövt.

Bestämmelser om återkallande av transaktioner i unionsregistret finns i artikel 58 i registerförordningen.

11 § För rättelse av personuppgifter finns bestämmelser i artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

12 § Staten företräds i ärenden om ersättning enligt 23 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser av Statens energimyndighet.

Borttagning av utsläppsrätter

13 § Statens energimyndighet ska föra över utsläppsrätter som har förverkats enligt bestämmelser i brottsbalken från ett depåkonto för verksamhetsutövare till relevant konto för borttagning.

14 § Bestämmelser om förfarandet för att på kontoinnehavarens begäran ta bort utsläppsrätter från dennes konto i unionsregistret finns i artikel 57 i registerförordningen.

Behandling av personuppgifter

15 § Statens energimyndighet är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som utförs i unionsregistret.

16 § Ändamålet med behandlingen av de personuppgifter som kontoföringsmyndigheten administrerar i unionsregistret är att tillhandahålla uppgifter för

1. verksamhet som staten, en region eller en kommun ansvarar för enligt lag eller annan författning och

a) som avser utsläppsrätter som registreras i unionsregistret,

b) som förutsätter tillgång till information om utsläppsrätter för att kunna

fullgöras, eller

c) som avser fullgörande av underrättelseskyldighet,

2. omsättning av utsläppsrätter, och

3. affärsverksamhet, kreditgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet där information om utsläppsrätter utgör underlag för provningar eller beslut.

8 kap. Utfärdande och återlämnande av utsläppsrätter

Giltighet

1 § Utsläppsrätter som utfärdas från och med den 1 januari 2013 ska vara giltiga för obestämd tid.

Utsläppsrätter som utfärdas från och med den 1 januari 2021 ska

1. innehålla uppgifter som visar under vilken tioårsperiod från och med den 1 januari 2021 de utfärdades, och

2. vara giltiga för obestämd tid för utsläpp som sker från och med år 2021.

Utfärdande

2 § Statens energimyndighet ska utfärda utsläppsrätter som tilldelats för en befintlig anläggning eller för EES- flygningar varje år senast den 30 juni det år som tilldelningen avser. Förordning (2023:729).

3 § Statens energimyndighet ska utfärda utsläppsrätter för en ny deltagare senast den 30 juni varje år, med början kalenderåret efter det år då Naturvårdsverket har fattat beslut om tilldelning enligt tilldelningsförordningen. Förordning (2023:729).

4 § Utsläppsrätter får inte utfärdas för

1. en anläggning, om verksamheten har upphört enligt artikel 26 i tilldelningsförordningen, eller

2. EES-flygningar, om verksamheten har upphört.

Återlämnande av utsläppsrätter

5 § En verksamhetsutövare ska återlämna utsläppsrätter, om verksamhetsutövaren har tilldelats för många utsläppsrätter och den felaktiga tilldelningen beror på att

1. verksamhetsutövaren inte i tid har underrättat tillsynsmyndigheten enligt artikel 23.1 tilldelningsförordningen om sådana förändringar i driften av en anläggning som påverkar anläggningens tilldelning,
2. verksamheten har förändrats på ett sätt som i enlighet med verksamhetsändringsförordningen leder till att mängden utsläppsrätter som tilldelas gratis ska vara lägre,
3. det har lämnats felaktiga uppgifter i en ansökan om tilldelning,
4. det har lämnats felaktiga uppgifter i en rapport om verksamhetsnivå enligt artikel 3 i verksamhetsändringsförordningen,
5. verksamheten vid en anläggning har upphört, eller
6. en flygverksamhet har upphört.

9 kap. Överlämnande av utsläppsrätter

1 § Bestämmelser om förfarandet för hur utsläppsrätter ska överlämnas finns i artikel 56 i registerförordningen.

Skyldigheten att överlämna utsläppsrätter

2 § Om Naturvårdsverket har fastställt utsläpp enligt artikel 70 eller artikel 75r i övervaknings- och rapporteringsförordningen, ska det som Naturvårdsverket bestämt anses vara de sammanlagda utsläppen som avses i 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser. Förordning (2024:688).

3 § Utsläppsrätter får användas för att fullgöra en verksamhetsutövares skyldighet enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser, om de har utfärdats av en nationell administratör i en EES-stat eller i ett sådant annat tredjeland med vilket EU slutit avtal om ömsesidigt erkännande av utsläppsrätter enligt artikel 25 i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2023:729).

4 § Skyldigheten att överlämna utsläppsrätter gäller inte om en kontrollör enligt verifieringsförordningen har verifierat att utsläppen är avskilda och transporterade till en anläggning för sådan geologisk lagring av koldioxid som kräver tillstånd enligt förordningen (2014:21) om geologisk lagring av koldioxid.

4 a § Skyldighet att överlämna utsläppsrätter gäller inte om utsläppen har avskilts och bundits permanent kemiskt i en produkt på ett sätt som förhindrar att de bundna växthusgaserna kommer ut i atmosfären vid normal användning av produkten, inklusive vid normalt omhändertagande efter att produkten är uttjänt. Förordning (2023:729).

När utsläppsrätter ska överlämnas

5 § Utsläppsrätterna i fråga om anläggningar, flygverksamheter eller sjötransportverksamheter ska överlämnas senast den 30 september, även om den dagen infaller på en lördag eller söndag, och avse utsläppen under det närmast föregående kalenderåret. Förordning (2024:688).

5 a § Utsläppsrätterna i fråga om bränsleverksamheter ska överlämnas första gången 2028. Utsläppsrätterna ska överlämnas senast den 31 maj, även om den dagen infaller på en lördag eller söndag, och avse utsläppen under det närmast föregående kalenderåret.

Om Europeiska kommissionen har gjort ett sådant tillkännagivande som avses i artikel 30k i utsläppshandelsdirektivet ska, i stället för vad som anges i första stycket, utsläppsrätterna överlämnas första gången 2029. Förordning (2024:688).

6 § En utsläppsrätt får inte användas för att fullgöra skyldigheten enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser, om den har utmätts, belagts med kvarstad eller betalningssäkerts.

9 a kap. Internationella samarbeten enligt artikel 6 i Parisavtalet

1 § Statens energimyndighet får meddela föreskrifter om förutsättningarna för

1. deltagande i aktiviteter för att minska utsläppen av växthusgaser inom ett samarbete enligt artikel 6.2 i Parisavtalet eller den mekanism som inrättats enligt artikel 6.4 i Parisavtalet,
2. auktorisering, godkännande och utfärdande av utsläppsminskningenheter från sådana aktiviteter som avses i 1, och
3. återkallelse av en auktorisering av deltagare som avses i 1. Förordning (2024:529).

2 § Statens energimyndighet får i det enskilda fallet besluta om auktorisering av deltagare i sådana aktiviteter som avses i 1 § 1 och om auktorisering, godkännande och utfärdande av utsläppsminskningenheter. Förordning (2024:529).

10 kap. Sanktioner

Förseningsavgift

1 § En verksamhetsutövare som inte har lämnat in en verifierad utsläppsrapport i tid, ska betala en förseningsavgift på 50 000 kronor.

För sjötransportverksamheter gäller första stycket endast utsläppsrapporter enligt artikel 11a i EU:s MRV-förordning. När det gäller utsläppsrapporter enligt artikel 11 i samma förordning ska i stället förseningsavgiften uppgå till 10 000 kronor. Förordning (2023:729).

2 § En verksamhetsutövare vars verksamhet har upphört och som inte senast den 15 januari kalenderåret efter att verksamheten upphörde har lämnat information om detta enligt artikel 23 i tilldelningsförordningen och därigenom bryter mot 5 kap. 5 § andra stycket 1, ska om den uteblivna informationen har betydelse för tilldelningen av utsläppsrätter betala en förseningsavgift på 50 000 kronor.

3 § En verksamhetsutövare som inte senast den 31 mars har lämnat en verifierad rapport om verksamhetsnivåer enligt artikel 3.3 i

verksamhetsändringsförfordningen, ska betala en förseningsavgift på 50 000 kronor.

4 § En förseningsavgift enligt detta kapitel ska inte tas ut om det är uppenbart oskäligt.

Sanktionsavgift

5 § En verksamhetsutövare som inte har överlämnat tillräckligt många utsläppsrätter enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser ska betala en sanktionsavgift i förhållande till de utsläpp som utsläppsrätter inte har överlämnats för.

Avgiften ska uppgå till ett belopp som den 1 oktober i fråga om anläggningar, flygverksamheter eller sjötransportverksamheter, eller den 1 juni i fråga om bränsleverksamheter, det år då utsläppsrätterna skulle ha överlämnats motsvarar 100 euro per ton koldioxidekvivalenter. Om en omräkning med hänsyn till förändringen i det allmänna prisläget sedan 2013 ger ett högre belopp än 100 euro, ska avgiften i stället uppgå till det högre beloppet.

Förändringen i det allmänna prisläget ska beräknas enligt det europeiska konsumentprisindex som Europeiska kommissionen årligen tillkännager. Förordning (2024:688).

6 § En verksamhetsutövare som har betalat avgift enligt 5 § är inte befriad från sin skyldighet att överlämna utsläppsrätter.

Betalning av avgift

7 § Tillsynsmyndigheten prövar frågor om förseningsavgifter och sanktionsavgifter.

8 § Avgifter enligt detta kapitel ska betalas inom trettio dagar efter det att beslutet har fått laga kraft.

9 § Avgifter enligt detta kapitel tillfaller staten.

Verksamhetsförbud för flygverksamhet

10 § Naturvårdsverket ska upprätta ett förslag till begäran om ett sådant verksamhetsförbud som avses i artikel 16.10 i utsläppshandelsdirektivet

1. om en verksamhetsutövare som driver en flygverksamhet bryter mot bestämmelserna i

a) artikel 11 om godkänd övervakningsplan eller artikel 68 om rapportering i övervaknings- och rapporteringsförordningen, eller

b) 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser om överlämnande av utsläppsrätter, och

2. de tillsynsåtgärder som har vidtagits inte har lett till rättelse.

Förslaget ska överlämnas till regeringen för prövning av om begäran ska lämnas till Europeiska kommissionen.

11 § Ett förslag till begäran om verksamhetsförbud ska innehålla

1. en redogörelse för de omständigheter som ligger till grund för förslaget,

2. uppgifter om vidtagna tillsynsåtgärder,

3. de skäl som talar för att ett verksamhetsförbud är nödvändigt, och

4. en rekommendation om omfattningen av verksamhetsförbudet och de villkor som det bör förenas med.

12 § Naturvårdsverket ska underrätta Transportstyrelsen om att

1. ett förslag till begäran om verksamhetsförbud har lämnats till regeringen, eller

2. Europeiska kommissionen har beslutat om verksamhetsförbud enligt artikel 16.10 i utsläppshandelsdirektivet.

13 § Bestämmelser om verkställighet av Europeiska kommissionens beslut om verksamhetsförbud finns i 11 kap. 2 a § luftfartslagen (2010:500).

Offentliggörande av en verksamhetsutövars namn

14 § Naturvårdsverket ska besluta om att namnet på en verksamhetsutövare som inte har överlämnat tillräckligt många utsläppsrätter enligt 16 § lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser ska offentliggöras.

Namnet ska offentliggöras genom ett pressmeddelande som hänvisar till myndighetens webbplats.

15 § Ett beslut om offentliggörande gäller omedelbart om inte annat anges i beslutet. Offentliggörandet får dock göras tidigast när tiden för överklagande av myndighetens beslut löpt ut.

Avvisning och kvarhållande av fartyg

16 § Föreskrifter avseende beslut om avvisning och kvarhållande av fartyg och förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn finns även i artikel 20.3 i EU:s MRV-förordning. Förordning (2023:729).

17 § Naturvårdsverket ska omedelbart underrätta Transportstyrelsen om

1. ett rederi under två eller fler på varandra följande rapporteringsperioder inte har fullgjort övervaknings- och rapporteringsskyldigheterna i EU:s MRV-förordning och tillsynsåtgärder inte har lett till att skyldigheterna fullgjorts,
2. ett rederi under två eller fler på varandra följande rapporteringsperioder inte har fullgjort den skyldighet att överlämna utsläppsrätter som avses i artikel 12.3 i utsläppshandelsdirektivet och tillsynsåtgärder inte har lett till att skyldigheten fullgjorts, eller
3. en myndighet i en annan EES-stat har fattat ett sådant avvisningsbeslut som avses i artikel 16.11 a i utsläppshandelsdirektivet. Förordning (2023:729).

18 § Transportstyrelsen får besluta att avvisa ett fartyg som inte för svensk flagg från en svensk hamn om rederiet under två eller fler på varandra följande rapporteringsperioder inte har fullgjort den skyldighet att överlämna utsläppsrätter som avses i artikel 12.3 i utsläppshandelsdirektivet, och andra tillsynsåtgärder inte har lett till att skyldigheten fullgjorts. Förordning (2023:729).

19 § Transportstyrelsen får besluta att kvarhålla ett fartyg som för svensk flagg och som befinner sig i en svensk hamn om rederiet under två eller fler på varandra följande rapporteringsperioder inte har fullgjort den skyldighet att överlämna utsläppsrätter som avses i artikel 12.3 i utsläppshandelsdirektivet, och andra tillsynsåtgärder inte har lett till att skyldigheten fullgjorts.

Ett beslut om kvarhållande ska gälla till dess att rederiet fullgör skyldigheten att överlämna utsläppsrätter.

Förordning (2023:729).

20 § Transportstyrelsen ska besluta att kvarhålla ett fartyg som för svensk flagg och som befinner sig i en svensk hamn om fartyget har avvisats av en annan EES-stat på grund av att rederiet inte har fullgjort den skyldighet att överlämna utsläppsrätter som avses i artikel 12.3 i utsläppshandelsdirektivet.

Ett beslut om kvarhållande ska gälla till dess att rederiet fullgör skyldigheten att överlämna utsläppsrätter.

Förordning (2023:729).

21 § Transportstyrelsen ska förbjuda ett fartyg som inte för svensk flagg att anlöpa en svensk hamn om fartyget har avvisats av en annan EES-stat på grund av att rederiet inte har fullgjort den skyldighet att överlämna utsläppsrätter som avses i artikel 12.3 i utsläppshandelsdirektivet.

Ett förbud ska gälla till dess att rederiet fullgör skyldigheten att överlämna utsläppsrätter.

Förordning (2023:729).

22 § Transportstyrelsen får, trots vad som anges i 18 och 21 §§, tillåta ett fartyg som inte för svensk flagg att anlöpa en svensk hamn om force majeure eller säkerhetsskäl gör anlöpandet nödvändigt. Förordning (2023:729).

23 § Verksamhetsutövaren ska ges tillfälle att yttra sig innan beslut om förseningsavgift, sanktionsavgift, offentliggörande, avvisning eller kvarhållande fattas. Förordning (2023:729).

11 kap. Bemyndiganden

1 § Naturvårdsverket får meddela

1. föreskrifter om förenklade och standardiserade övervakningsplaner enligt artiklarna 13 och 75b i övervaknings- och rapporteringsförordningen,
2. ytterligare föreskrifter om tilldelning av utsläppsrätter, och
3. föreskrifter om att övervakningsplaner får lämnas in vid en annan tidpunkt

än den som anges i artikel 75b.2 i övervaknings- och rapporteringsförordningen.
Förordning (2024:688).

2 § Naturvårdsverket och Statens energimyndighet får inom sina ansvarsområden meddela föreskrifter för verkställigheten av

1. lagen (2020:1173) om utsläpp av växthusgaser och denna förordning,
2. tilldelningsförordningen,
3. verifieringsförordningen,
4. övervaknings- och rapporteringsförordningen,
5. registerförordningen,
6. verksamhetsändringsförordningen, och
7. EU:s MRV-förordning. Förordning (2023:729).

3 § Naturvårdsverket får ingå sådana internationella överenskommelser med Europeiska sjösäkerhetsbyrån eller annan relevant mellanstatlig organisation som avses i artikel 18b i utsläppshandelsdirektivet. Detta gäller dock inte om överenskommelsen kräver riksdagens eller Utrikesnämndens medverkan.
Förordning (2023:729).

4 § Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens kostnader för avvisning eller kvarhållande av fartyg och förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn enligt 2 kap. 6 § 2 och 3 och 10 kap.18-21 §§. Förordning (2024:688).

5 § Statens energimyndighet får meddela föreskrifter om ansöknings- och årsavgifter för handelskonton för sin verksamhet med kontoföring av unionsregistret.
Förordning (2025:1073).

12 kap. Överklagande

1 § Bestämmelser om överklagande av beslut finns i 40 § förvaltningslagen (2017:900) och i lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser.

Övergångsbestämmelser

2020:1180

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2021.
2. Genom förordningen upphävs förordningen (2004:1205) om handel med utsläppsrätter.
3. Den upphävda förordningen gäller dock, med undantag för godkännande av nya projektverksamheter enligt 42 och 43 §§ den förordningen, fortfarande
 - a) för återlämnande och överlämnande av utsläppsrätter som avser utsläpp av växthusgaser som sker före utgången av 2020,
 - b) för rapportering och verifiering som avser utsläpp av växthusgaser som sker före utgången av 2020, och
 - c) för deltagande i och tillgodoräknande av utsläppsminskningar från de projektbaserade mekanismerna i Kyotoprotokollet till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar under den andra åtagandeperioden i Kyotoprotokollet, dock längst till att avräkningen för den andra åtagandeperioden har gjorts.

2023:729

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2024.
2. Förordningen tillämpas före ikraftträdandet i fråga om en ansökan om tillstånd enligt 3 kap. 5 §.
3. Bestämmelsen i 2 kap. 1 § 2 tillämpas inte i fråga om tillsyn som avser skyldigheter som hänför sig till sjötransportverksamheters rapportering för rapporteringsåret 2023.

2024:688

1. Denna förordning träder i kraft den 1 november 2024.
2. En verksamhetsutövare som vid ikraftträdandet bedriver, eller före den 1 januari 2025 påbörjar, en bränsleverksamhet som omfattas av kravet på tillstånd enligt 3 a kap. 1 § får bedriva verksamheten utan tillstånd. Efter utgången av 2024 får verksamheten dock bara bedrivas utan tillstånd om en

ansökan om tillstånd har getts in före den 1 januari 2025 och längst till dess att tillståndsfrågan är slutligt avgjord.

3. En verksamhetsutövare som inte har ett sådant tillstånd som avses i 3 a kap. 1 § ska övervaka och rapportera utsläpp för 2024 enligt 3 a kap. 12 §, om verksamhetsutövaren

a) vid ikraftträdandet bedriver, eller före den 1 januari 2025 påbörjar, en bränsleverksamhet som omfattas av kravet på tillstånd, och

b) har ansökt om tillstånd före den 1 januari 2025.

Bilaga 1

Verksamheter med utsläpp av växthusgaser

Denna bilaga innehåller beskrivningar av verksamheter som kan ge upphov till utsläpp av växthusgaser och anvisningar för bedömningen av om en verksamhet omfattas av en beskrivning. I varje beskrivning anges också vilka växthusgaser som ska övervakas och täckas med utsläppsrätter om verksamheten omfattas av sådana skyldigheter enligt förordningen och utsläpp av växthusgaserna uppstår i verksamheten.

Anvisningar för bedömning av om en verksamhet omfattas av en

beskrivning

Följande anvisningar gäller för bedömningen av om en verksamhet omfattas av en beskrivning.

Anvisning 1. Verksamhetsutövare med flera verksamheter.

Om en verksamhetsutövare bedriver flera verksamheter som omfattas av samma verksamhetsbeskrivning och inom samma anläggning, ska de verksamheterna anses vara en verksamhet med den produktionskapacitet som verksamheterna har tillsammans. I fråga om förbränningsanläggningar ska med produktionskapacitet avses anläggningarnas installerade tillförda effekt.

Anvisning 2. Beräkning av tillförd effekt.

När den sammanlagda tillförda effekten beräknas ska den tillförda effekten räknas samman i alla tekniska enheter som förbränner bränsle i anläggningen. Sådana enheter kan vara alla typer av pannor, brännare, turbiner, värmeaggregat, processugnar, förbränningsugnar, rostugnar, brännugnar, värmningsugnar, torkar, motorer, bränsleceller, enheter för tvåstegsförbränning, enheter för avskiljning av koldioxid, facklor och enheter för termisk eller katalytisk efterbränning. I beräkningen ska det inte ingå enheter där den tillförda effekten är mindre än 3 megawatt.

Före den 1 januari 2026 ska det i beräkningen enligt första stycket inte ingå enheter där det som förbränns utgörs av endast biomassa eller där fossila bränslen används endast vid start och avstängning.

Anvisning 3. Tillförd effekt jämfört med tröskelvärde.

Om en enhet används för en verksamhet vars tröskelvärde inte uttrycks i sammanlagd tillförd effekt, ska tröskelvärdet för denna verksamhet ha företräde vid bedömningen av om verksamheten är tillståndspliktig eller inte.

Anvisning 4. Tillståndets omfattning när tröskelvärdet har överskridits.

Om en anläggning överskrider tröskelvärdet för kapacitet i någon av verksamhetsbeskrivningarna i punkterna 1-28 under rubriken verksamhetsbeskrivningar ska alla enheter som förbränner bränsle ingå i tillståndet för utsläpp av växthusgaser. Detta gäller dock inte enheter för förbränning av farligt avfall eller kommunalt avfall som inte omfattas av en verksamhetsbeskrivning.

Verksamhetsbeskrivningar

Beskrivning 1. En förbränningsanläggning som har en sammanlagd installerad tillförd effekt över 20 megawatt.

En förbränningsanläggning för förbränning av farligt avfall eller kommunalt avfall omfattas endast om anläggningen är en avfallsenergianläggning.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Före den 1 januari 2026 ska det ingå en anläggning som har en sammanlagd installerad effekt under 20 megawatt och är

1. ansluten för leverans till ett fjärrvärmenätverk med en sammanlagd installerad tillförd effekt över 20 megawatt, och
2. godkänd av Europeiska kommissionen enligt artikel 24 i utsläppshandelsdirektivet.

Beskrivning 1 a. En förbränningsanläggning för förbränning av kommunalt avfall som

1. har en sammanlagd installerad tillförd effekt över 20 megawatt, och
2. inte omfattas av beskrivning 1.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 2. En anläggning för raffinering av olja där förbränningsenheter med en sammanlagd tillförd effekt på mer än 20 megawatt används.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 3. Ett koksverk.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 4. En anläggning för rostning, sintring och pelletering av sulfidmalm eller metallhaltig malm.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 5. En anläggning för tillverkning av järn eller primär eller sekundär stålproduktion till och med stränggjutning, om produktionskapaciteten överstiger 2,5 ton per timme.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 6. Ett valsverk, en värmningsugn, en värmebehandlingsugn, en smedja, ett gjuteri, en anläggning för ytbeläggning eller betning eller annan anläggning, om

1. verksamheten innebär produktion eller bearbetning av järnmetaller eller

ferrolegeringar, och

2. det i verksamheten används en eller flera förbränningsenheter med en sammanlagd tillförd effekt som är större än 20 megawatt.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 7. En anläggning för produktion av primäraluminium eller aluminiumoxid.

Utsläpp av koldioxid och perfluorkolväten ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 8. En anläggning för sekundär aluminiumproduktion, om det i verksamheten används en eller flera förbränningsenheter med en sammanlagd tillförd effekt som är större än 20 megawatt.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 9. En produktions- eller förbränningsprocess som är direkt förknippad med produktion av legeringar, raffinering, formgjutning eller annan produktion av någon annan metall än järn, om det i verksamheten används en eller flera förbränningsenheter med en sammanlagd tillförd effekt, inklusive bränslen som används som reduktionsmedel, som är större än 20 megawatt.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 10. Produktion av cementklinker, om produktionen sker

1. i en ugn med en produktionskapacitet som överstiger 50 ton per dag, om ugnen inte är en roterugn, eller
2. i en roterugn med en produktionskapacitet som överstiger 500 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 11. Produktion av kalk eller bränning av dolomit eller magnesit, om produktionen eller bränningen sker

1. i en ugn med en produktionskapacitet som överstiger 50 ton per dag, om

ugnen inte är en roterugn, eller
2. i en roterugn.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 12. En anläggning som är avsedd för tillverkning av glasfiber eller annan produktion av glas, om smältningskapaciteten överstiger 20 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 13. Tillverkning av keramiska takpannor, tegel, eldfast sten, kakel, stengods, porslin eller andra keramiska produkter genom bränning, om produktionskapaciteten överstiger 75 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 14. En anläggning för tillverkning av isoleringsmaterial av mineralull som görs av glas, sten eller slagg, om smältningskapaciteten överstiger 20 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 15. En anläggning för torkning eller bränning av gips eller framställning av gipsplattor eller andra gipsprodukter, om produktionskapaciteten för bränd gips eller torkat sekundärt gips överstiger 20 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 16. En anläggning för tillverkning av pappersmassa av trä eller andra fibermaterial.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 17. En anläggning för tillverkning av papper eller kartong, om produktionskapaciteten överstiger 20 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 18. En anläggning för att genom förkolning av olja, tjära, kracknings- eller destillationsrester eller annat organiskt ämne producera kimrök, om produktionskapaciteten överstiger 50 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 19. En anläggning för produktion av salpetersyra.

Utsläpp av koldioxid och dikväveoxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 20. En anläggning för produktion av adipinsyra.

Utsläpp av koldioxid och dikväveoxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 21. En anläggning för produktion av glyoxal eller glyoxalsyra.

Utsläpp av koldioxid och dikväveoxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 22. En anläggning för produktion av ammoniak.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 23. En anläggning för att genom krackning, reformering, delvis eller full oxidation eller liknande processer producera en organisk baskemikalie, om produktionskapaciteten överstiger 100 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 24. En anläggning för produktion av vätgas eller syntesgas, om produktionskapaciteten överstiger 5 ton per dag.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 25. En anläggning för produktion av natriumkarbonat eller natriumbikarbonat.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 26. En anläggning för geologisk lagring av koldioxid, om lagringen innebär att anläggningen är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 27. Transport av växthusgaser till en sådan lagringsanläggning som beskrivs i 26, om utsläppen inte omfattas av en annan verksamhet som ingår i EU:s utsläppshandelssystem enligt utsläppshandelsdirektivet.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter.

Beskrivning 28. En anläggning som är avsedd för att avskilja koldioxid från en anläggning som beskrivs i 1-25, för sådan transport och geologisk lagring som beskrivs i 26 och 27.

Utsläpp av koldioxid ska övervakas och täckas med utsläppsrätter. Förordning (2024:306).

Bilaga 2

Utsläpp av växthusgaser vid förbränning av bränsleprodukter i vissa sektorer

Denna bilaga innehåller beskrivningar av sektorer inom vilka bränsleprodukter som tillgängliggörs förbränns.

Beskrivningar av sektorer

Beskrivning 1. Energiindustri.

Sektorn omfattar

1. kraftvärmeproduktion,
2. värmeverk,
3. elproduktion,
4. petroleumraffinering,
5. tillverkning av koks,

6. andra energiindustrier än de som anges i 1-5, och
7. användning av terrängmotorfordon och andra arbetsmaskiner inom de verksamheter som anges i 1-6.

Beskrivning 2. Tillverknings- och byggindustrin.

Sektorn omfattar

1. järn- och stålindustri,
2. cement-, kalk- och gipstillverkning,
3. glastillverkning,
4. annan icke-metallisk mineralindustri,
5. kemiindustri,
6. bygg- och anläggningsindustri,
7. gruvindustri,
8. gummi- och plastindustri,
9. textil- och lädervaruindustri,
10. trävaruindustri,
11. verkstadsindustri,
12. massa- och pappersindustri och tryckerier,
13. metallindustri,
14. livsmedelsindustri,
15. tobaksindustri,
16. andra tillverknings- och byggindustrier än de som anges i 1-15, och
17. användning av terrängmotorfordon och andra arbetsmaskiner inom de verksamheter som anges i 1-16.

Beskrivning 3. Vägtransporter.

Sektorn omfattar vägtransporter med följande fordon:

1. personbilar,
2. A-traktorer,
3. lätta lastbilar,
4. tunga lastbilar,
5. lätta bussar,
6. tunga bussar,

7. mopeder, och
8. motorcyklar.

Sektorn omfattar dock inte vägtransporter med fordon som används för militära ändamål.

Beskrivning 4. Järnvägstransporter.

Sektorn omfattar järnvägstransporter av gods och passagerare, dock inte järnvägstransporter för militära ändamål.

Beskrivning 5. Fritidsfartyg.

Sektorn omfattar fritidsfartyg, dock inte fiskefartyg.

Beskrivning 6. Flygplatser och hamnar.

Sektorn omfattar

1. flygplatser,
2. hamnar, och
3. användning av terrängmotorfordon och andra arbetsmaskiner inom flygplatser och hamnar.

Sektorn omfattar dock inte

1. militära flottiljflygplatser och flygplatser,
2. militära hamnar,
3. militär verksamhet vid civila flygplatser,
4. militär verksamhet vid civila hamnar, och
5. militär användning av terrängmotorfordon och andra arbetsmaskiner inom de flygplatser, hamnar och verksamheter som anges i 1-4.

Beskrivning 7. Kommersiella och offentliga lokaler.

Sektorn omfattar

1. kommersiella lokaler,
2. offentliga lokaler,

3. användning av terrängmotorfordon och andra arbetsmaskiner inom de lokaler som anges i 1 och 2.

Sektorn omfattar dock inte

1. lokaler som används för militära ändamål, och
2. användning av terrängmotorfordon och andra arbetsmaskiner inom lokaler som används för militära ändamål.

Beskrivning 8. Bostäder.

Sektorn omfattar

1. bostäder, och
2. användning av terrängmotorfordon och andra arbetsmaskiner i anslutning till bostäder.

Beskrivning 9. Fiske, jordbruk, skogsbruk och vattenbruk.

Sektorn omfattar

1. lokaler som ingår i fiske, jordbruk, skogsbruk eller vattenbruk, och
 2. användning av fiskefartyg, terrängmotorfordon och andra arbetsmaskiner inom fiske eller jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamheter.
- Förordning (2024:688).

SVERIGES
RIKSDAG

All offentlig makt i Sverige utgår från folket och riksdagen
är folkets främsta företrädare.

Kontakt

Växel

08-786 40 00

Faktafrågor om riksdagen och EU

Riksdagsinformation

020-349 000

riksdagsinformation@riksdagen.se

Kontakta ledamöter

Frågor om Riksdagsförvaltningens diarium

registrator.rikzdagsforvaltningen@riksdagen.se

Genvägar

Arbeta hos oss

Beställ och ladda ner

För lärare

Press

Riksdagens öppna data

Riksdagsbiblioteket

Riksdagsförvaltningens diarium

Följ Sveriges riksdag

Bluesky

Instagram

Linkedin

X

Youtube

Talmannen på X

Talmannen på Instagram

Prenumerera

För dig som vill bevaka arbetet i kammaren och utskotten finns det flera olika sätt att välja mellan.

Följ och prenumerera

Om webbplatsen

Kakor

Tillgänglighet